

Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend
Veldonderzoek, verkennende fase

**Tukseweg, Steenwijk
Gemeente Steenwijkerland (Ov.)**

B&G rapport 896

Colofon

Projectnummer 19260110
Auteur [redacted]
Redactie [redacted]
Versie 2.0
Status concept

Autorisatie

[redacted]	Senior prospector	19-2-2010	
------------	-------------------	-----------	--

Goedkeuring

[redacted]	Adviseur namens gemeente: regioarcheologe		
------------	--	--	--

Opdrachtgever

Schipper Bosch Projecten
T.a.v. [redacted]
Postbus 1292
3800 BG Amersfoort

© Becker & Van de Graaf bv
Noordwijk, februari 2010
ISSN 1879-3711

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Protocol 4002 **Bureauoond
Protocol 4003 **IVO (O&P)

SAMENVATTING:

Op 28 januari 2010 heeft aan de Tukseweg te Steenwijk, gemeente Steenwijkerland, provincie Overijssel, een inventariserend archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen herinrichting van het perceel. Doel van het onderzoek is vast te stellen of er in het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn. Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Tijdens het veldonderzoek zijn zes boringen geplaatst om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen.

Het terrein ligt buiten de historische kern van Steenwijk. In ARCHIS en volgens de verwachtingskaart van de gemeente Steenwijkerland zijn in het verleden geen archeologische vondsten gemeld uit het plangebied.

Er zijn tijdens het veldwerk eveneens geen archeologische vondsten gedaan. Binnen het grotendeels bebouwde plangebied bleken de bovenste lagen van de bodem te zijn opgebracht. Hieronder bevindt zich veen op zand. In het zand heeft zich geen podzol gevormd. Gezien de afwezigheid van archeologische indicatoren en de verstoorde bovengrond, is de kans op onverstoorde archeologische grondsporen uit de late middeleeuwen/nieuwe tijd klein. In het veen kunnen zich archeologische waarden bevinden, maar hier zijn geen aanwijzingen voor gevonden. In het zand onder het veen heeft zich geen podzolbodem gevormd, hetgeen betekent dat het gebied hoogstwaarschijnlijk te nat is geweest voor bewoning in de steentijd. Geadviseerd wordt geen nader archeologisch onderzoek te laten uitvoeren.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Aanleiding en doel.....	5
1.2. Locatie en administratieve gegevens.....	6
2. BUREAUONDERZOEK.....	8
2.1. Bronnen.....	8
2.2. Fysische geografie.....	9
2.3. Archeologie.....	10
2.4. Historische geografie.....	12
2.5. Archeologisch verwachtingsmodel.....	12
3. VELDONDERZOEK.....	14
3.1. Plan van Aanpak veldonderzoek.....	14
3.2. Resultaten veldwerk.....	14
4. CONCLUSIES EN ADVIES	16
4.1. Advies.....	16
4.3. Betrouwbaarheid.....	16

Appendix

1. Archeologische periodes
2. Kaart met bekende archeologische waarden
3. Geomorfologische kaart
4. Boorbeschrijvingen volgens Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Administratieve gegevens van het plangebied

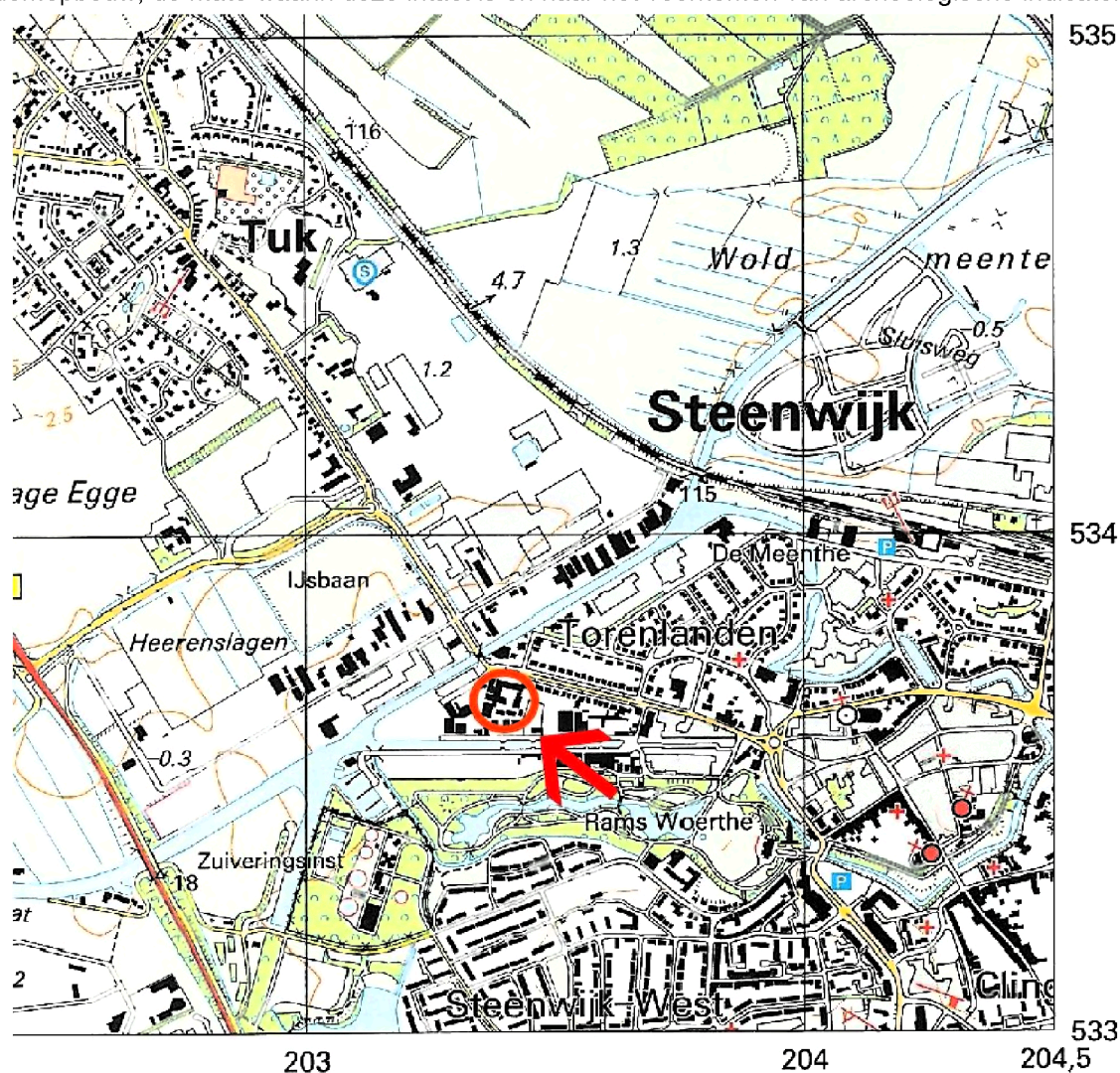
<i>Toponiem</i>	Tukseweg
<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	39182
<i>Plaats</i>	Steenwijk
<i>Gemeente</i>	Steenwijkerland
<i>Provincie</i>	Overijssel
<i>Coördinaten</i> <i>Centrum</i> <i>Hoekpunten</i>	NO 203.452 / 533.707 ZO 203.430 / 533.629 ZW 203.349 / 533.635 NW 203.371 / 533.724
<i>Oppervlakte plangebied</i>	Circa 0.9 hectare
<i>Onderzoekskader</i>	Bouwvergunning aanvraag ten behoeve van geplande nieuwbouw van woningen
<i>Opdrachtgever</i>	Schipper Bosch Projecten Contactpersoon: ██████████ Postbus 1292 3800 BG Amersfoort Vertegenwoordigd door: buRO Contactpersoon: ██████████ Utrechtseweg 29A 3811 NA Amersfoort Tel: ██████████
<i>Uitvoerder</i>	Becker & Van de Graaf bv Contactpersoon: ██████████ Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: ██████████ e-mail: ██████████
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Steenwijkerland Contactpersoon: regioarcheologe ██████████ Postbus 162 8330 AD Steenwijk Tel: 0521-538500
<i>Beheer en plaats van documentatie</i>	Becker & Van de Graaf, Noordwijk
<i>Uitvoeringsdatum veldwerk</i>	28 januari 2010

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel

In opdracht van Schipper Bosch Projecten, vertegenwoordigd door ██████████ van buRO, is een terrein aan de Tukseweg te Steenwijk, gemeente Steenwijkerland (Overijssel), onderzocht op het voorkomen van archeologische waarden (zie Figuren 1 tot en met 4). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande herinrichting van het perceel ten behoeve van woningbouw. De hiermee gepaard gaande werkzaamheden zullen eventueel aanwezige archeologische grondsporen verstoren. Ten tijde van het onderzoek was de precieze verstoringsdiepte nog niet bekend.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek middels grondboringen. Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Het doel van het veldonderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Hierbij wordt gekeken naar de bodemopbouw, de mate waarin deze intact is en naar het voorkomen van archeologische indicatoren,

Figuur 1 Steenwijk, Tukseweg: de ligging van het plangebied is met een rode cirkel en een pijl aangegeven (de kaart is verschaald en naar het noorden gericht). [Naar: ANWB 2004. Topografische Atlas Overijssel 1:25.000. ANWB bv, Den Haag. Eén vierkant grid is één vierkante kilometer.]

zoals aardewerk, metalen voorwerpen, bouw materiaal, bewerkt vuursteen, bewerkt en verbrand bot en houtskool.

1.2. Locatie en administratieve gegevens

Het plangebied ligt in het westen van Steenwijk, gemeente Steenwijkerland, aan de zuidzijde van de wijk Torenlanden (zie Figuur 1). Het circa 0,9 hectare grote terrein bevindt zich aan de zuidzijde van de Tukseweg, die de noordelijke begrenzing van het plangebied vormt (zie Figuren 2 & 3). Op het terrein staat een groot gebouw dat ten tijde van het onderzoek was verhuurd als school. De westelijke en zuidelijke begrenzingen van het plangebied worden gevormd door nieuwbouw.

Figuur 2: Steenwijk, Tukseweg: luchtfoto waarop het plangebied met een rode lijn is aangegeven. Ten tijde van het veldwerk was rondom het plangebied reeds nieuwbouw aanwezig. [Naar: Google Earth.]

Figuur 3 Steenwijk, Tukseweg: foto van het noordelijke deel van het plangebied, genomen vanaf het noordoosten richting het noordwesten.

Figuur 4 Steenwijk, Tukseweg: foto van het zuidelijke deel van het plangebied, genomen vanaf het zuidoosten richting het zuidwesten.

2. Bureauonderzoek

2.1. Bronnen

Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van de onderzoekslocatie verzameld. Daartoe zijn de in Tabel 2 weergegeven bronnen geraadpleegd. Aan de hand van het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

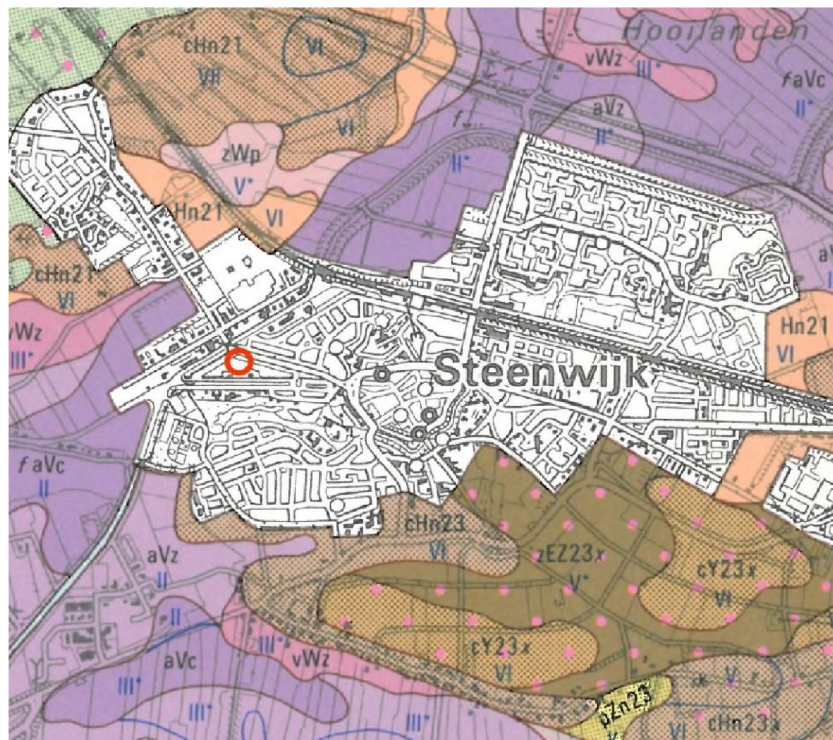
Tabel 2: Steenwijk, Tukseweg: gebruikte bronnen en kaarten.

Actueel Hoogtebestand Nederland
ANWB, 2004. <i>Topografische Atlas Overijssel 1:25000</i> . ANWB bv, Den Haag, p.4.
Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].
Geomorfologische Kaart Alterra [ARCHIS]
Indicatieve Kaart Archeologisch Waarden (IKAW)
Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.1. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).
Het Oversticht, 2001. <i>Cultuurhistorische Atlas Overijssel - Gemeente Steenwijkerland</i> . Het Oversticht, Zwolle.
■■■■■ (red.). 2008. <i>Archeologie en Beekdalen. Schatkamers van het Verleden</i> . Uitgeverij Matrijs, Utrecht.
Stichting voor Bodemkartering, 1988. <i>Bodemkaart van Nederland 1:50000. Blad 16 Oost Steenwijk</i> . StiBoKa, Wageningen.
■■■■■ & ■■■■■. 2006. <i>Archeologische Verwachtingen- en Beleidskaart voor het Grondgebied van Steenwijkerland. Een Aanzet tot het Ontwikkelen van Ruimtelijk Archeologiebeleid</i> . Vestigia rapport nr. V337, Amersfoort.
12 Provinciën 2008. <i>Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK) 1864</i> . Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.58.
12 Provinciën 2006/2007. <i>Atlas van Topografische Kaarten. Nederland 1955-1965</i> . Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, k.72.
12 Provinciën. 2005. <i>Luchtfoto-Atlas Overijssel 1:14 000</i> . Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer, p.16.
Uitgeverij Nieuwland, 2005. <i>Grote Historische Topografische Atlas ±1905. Overijssel 1 : 25 000</i> . Uitgeverij Nieuwland, Tilburg, k.220.
■■■■■ & ■■■■■, 2005. <i>De ■■■■■ : Militair-topografische Kaarten van Noord-Nederland 1819-1829</i> . Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.54.
■■■■■ & ■■■■■, 2001. <i>De Franse Kaarten van Drenthe en de Noordelijke Kust. 1811-1813</i> . Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam, k.15.
Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. <i>Grote Historische Atlas van Nederland deel 3: Oost-Nederland 1830-1855, schaal 1:50000</i> . Wolters-Noordhoff, Groningen, k.12.
www.steenwijkerland.nl
watwaswaar.nl

2.2. Fysische geografie

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is te zien dat het onderzoeksgebied in het beekdal van de Steenwijker Aa ligt. De Steenwijker Aa stroomt ter plaatse tussen de stuwwallen van Steenwijk en Tuk door. Vanwege de bebouwing in en rond het plangebied, zijn op het AHN vernauwingen van het beekdal of mogelijk doorwaadbare plaatsen bij de beek niet zichtbaar.

Wegens de ligging binnen de bebouwde kom van Steenwijk is de bodem niet gekarteerd op de geomorfologische kaart en de bodemkaart. Steenwijk ligt geomorfologisch gezien deels op een hoge stuwwal en een terrein met welvingen (classificatie geomorfologische kaart respectievelijk 11B6 en 3L6; zie Appendix III). Ten westen van Steenwijk, ter hoogte van het plangebied, liggen vlakten van smeltwaterafzettingen en van ten dele verspoelde dekzanden, die vervlakt zijn door veen en/of overstromingsmateriaal (respectievelijk 2M6 en 2M14).

Figuur 5 Steenwijk, Tukseweg: detail van de bodemkaart. De ligging van het plangebied is met een rode cirkel aangegeven. De veengronden zijn met paars ingekleurd. In donkerroze zijn weergegeven moerige eerdgronden en in lichtroze moerige podzolgronden. In bruin is de ligging van hoge zwarte enkeerdgronden (esgronden) weergegeven. Ten zuidoosten en oosten van Steenwijk en bij de plaats Tuk, ten noordwesten van Steenwijk, liggen looppodzolgronden en laarpodzolgronden die in licht oranje kleuren zijn weergegeven.

Ten oosten van Steenwijk bestaat de bodem uit zandgrond (zie Figuur 5). Hier heeft zich een veldpodzolbodem gevormd in leemarm en zwak lemig fijn zand (classificatie bodemkaart Hn21 met grondwatertrap VI: gemiddeld hoogste grondwaterstand tussen 40 en 80 cm en gemiddeld laagste grondwaterstand meer dan 120 cm onder het maaiveld). Ten zuidoosten bevindt zich een hoge zwarte enkeerdgrond met lemig fijn zand (zEZ23x met grondwatertrap V; een keilempakket begint tussen 40 en 120 cm onder het maaiveld en heeft een dikte van minimaal 20 cm). Ten westen en noorden van Steenwijk liggen madeveengronden met zeggeveen, rietzeggeveen of broekveen. Deels gaan deze veengronden over in zand op minder dan 120 cm diepte, maar hier heeft zich geen humuspodzol in het zand gevormd (faVc en aVz met grondwater-trappen V en II: gemiddeld hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddeld laagste grondwaterstand respectievelijk meer dan 120 cm en tussen 50 en 80 cm onder het maaiveld).

2.3. Archeologie

In het plangebied zijn in het verleden geen meldingen gedaan van vondsten of archeologische terreinen aan het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Een halve kilometer ten oosten van het onderzochte terrein bevindt zich de historische kern van Steenwijk [ARCHIS-nummer 13959]. Binnen de vestingwerken zijn vondsten gedaan van onder andere scherven aardewerk en muurrestanten, daterende vanaf de late middeleeuwen [ARCHIS-nummers 12371 en 13785]. Tijdens de herstelwerkzaamheden van de stadswallen in 1999 heeft de Werkgroep Archeologie Steenwijk en Omstreken (WAS) archeologische begeleidingen uitgevoerd [ARCHIS-nummers 43928 en 43929]. Hierbij zijn funderingen aangetroffen en een oude straat onder de stadswal. Een latere begeleiding uit 2005 heeft vondsten uit de nieuwe tijd opgeleverd [ARCHIS-nummer 405360/onderzoeksnummer 17620]. Melding 27235 betreft de in 1974 uitgevoerde opgraving van de St. Clemenskerk waarbij funderingen van eerdere fasen van de kerk zijn gevonden. De opgraving is uitgevoerd door Halbertsma van de voormalige Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (tegenwoordig de RCE). Verder zijn er nog enkele kleine booronderzoeken in de binnenstad uitgevoerd door verschillende archeologische bedrijven, waarbij geen vondsten zijn gedaan [onderzoeknummers 15560/26754, 31656 en 32982].

Ten zuidwesten van de historische kern zijn zeven meldingen bekend die aan de hand van de coördinaten niet nauwkeurig zijn te plaatsen, maar hoogstwaarschijnlijk ook binnen de vesting vallen. De meldingen betreffen voornamelijk scherven aardewerk uit de late middeleeuwen - nieuwe tijd [ARCHIS-nummers 12409, 12410, 13670, 45390, 45391 en 45392]. De zevende melding is de vondst van een vuurstenen bijl uit de steentijd [ARCHIS-nummer 12394].

Ten noordoosten van het plangebied zijn twee bijlen gevonden uit het neolithicum [ARCHIS-nummers 12392 en 12396]. Melding 400613 beschrijft de vondst van een fragment baksteen en hutteleem, evenals stukken vuursteen. De datering hiervan is onbekend. Meer dan een halve kilometer ten zuiden van de Tukseweg is bewerkt vuursteen waaronder een kling alsmede een slijpsteen gevonden uit het laat paleolithicum [ARCHIS-nummer 12387].

Rond het plangebied zijn in een eerder stadium bureau- en booronderzoeken gedaan [onderzoeknummers 8119, 8122, 12262, 17487, 23886, 26025, 26026, 26320, 26322, 26750, 26752, 28650, 35251, 37343 en 37813]. Wegens het aantreffen van een verstoorte bodem en/of de afwezigheid van archeologisch indicatoren is het advies over het algemeen 'geen vervolgonderzoek'. Een uitzondering is onderzoeksnummer 12262, waarbij proefsleuven zijn geadviseerd wegens de aanwezigheid van dekzandruggen. Onderzoeksnummer 37813 betreft een bureauonderzoek waarbij een booronderzoek is geadviseerd wegens een hoge verwachting voor het aantreffen van sporen uit de steentijd.

Voor meer details wordt verwezen naar Tabel 3 en naar Appendix II.

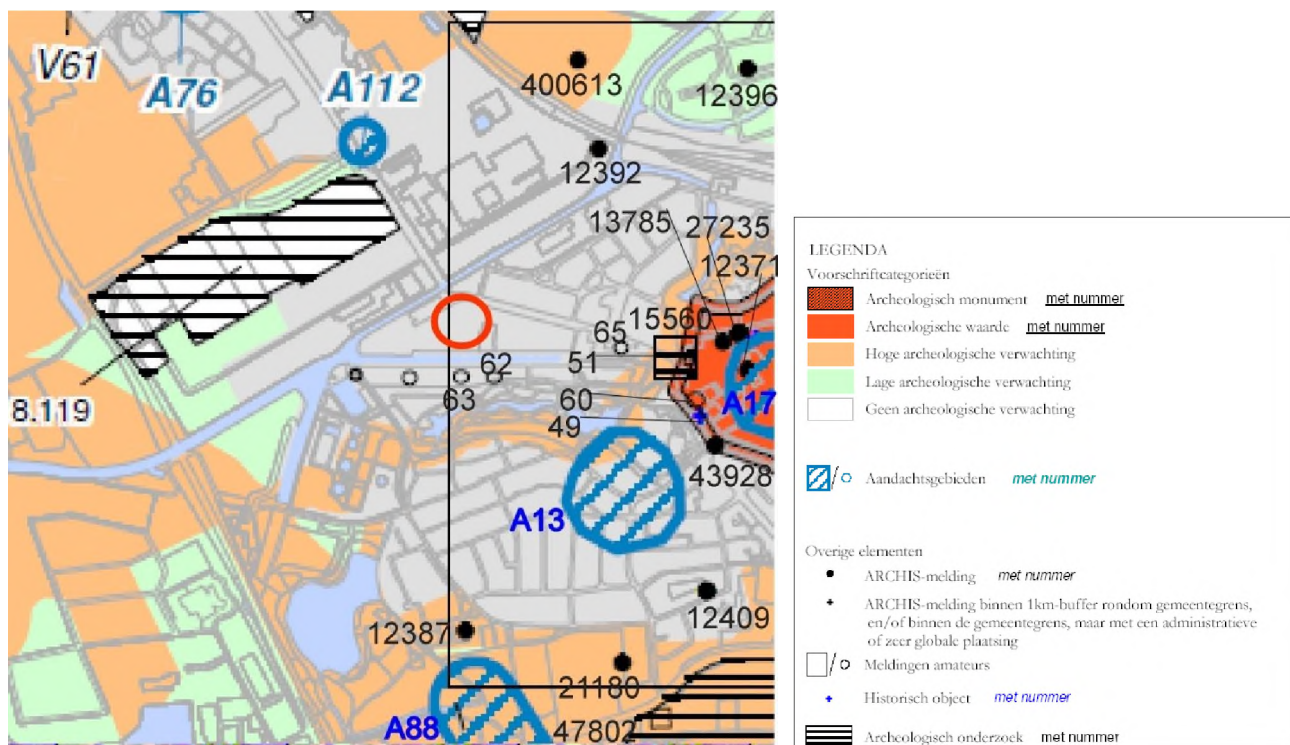
Behalve de databestanden van de RCE zijn ook de cultuurhistorische @tlas van de gemeente en de Archeologische Verwachtingen- en Beleidskaart voor het Grondgebied van Steenwijkerland geraadpleegd. Behalve de ARCHIS-meldingen en onderzoeksnummers met als achtergrond de verwachtingskaart van Steenwijkerland staan hierop ook onder andere de historische objecten, aandachtsgebieden en vondstmeldingen van amateur-archeologen (zie Figuur 6).

Tabel 3: Steenwijk, Tukseweg: overzicht van de ARCHIS-meldingen (voor de dateringen en de ligging wordt verwezen naar Appendix I en II).

ARCHIS-nrs	RD-coördinaten	Omschrijving	Datering
CMA			
13959/16G-A08	204,205/533,517	Stadskern van Steenwijk; stadsrechten 1327 of tussen 1255 en 1295; voor het eerst genoemd rond 1141; in 1523 is veel verwoest tijdens de Gelderse oorlog; in 1591-1592 werd de stad opnieuw versterkt; rond 1621 werd het met aarden wallen omgeven.	late middeleeuwen
CAA			
12371/16GN-1	204,100/533,550	restant stadsmuur of poort, aangetroffen tijdens rioolwerkzaamheden	late middeleeuwen B - nieuwe tijd A
12387/16GN-17	203,400/532,900	1 vuurstenen schrabber, 1 slijpsteen van graniet	laat paleolithicum B
12392/16GN-22	203,730/534,100	1 vuurstenen bijl (<i>Flint-Ovalbeil</i>)	neolithicum
12394/16GN-24	204,000/533,000	vuurstenen bijl gevonden in veen (<i>Flint-Ovalbeil</i>)	neolithicum
12396/16GN-27	204,100/534,300	1 vuurstenen bijl (<i>Flint-Ovalbeil</i>)	neolithicum
12409/16GN-40	204,000/533,000	1 kan steengoed (Siegburgs)	late middeleeuwen B - nieuwe tijd A
12410/16GN-41	204,000/533,000	1 kan steengoed (baardman op hals)	nieuwe tijd A
13670/16GN-49	204,000/533,000	onbekend aantal scherven aardewerk: roodbakkend geglazuurd, kogelpot, Pingsdorf, proto-steengoed, steengoed	late middeleeuwen
13785/16GN-50	204,040/533,620	onbekend aantal bekertjes van steengoed (Siegburgs en ander); schrijfleij van leisteen, ijzeren mes, vensterglas, houten schaal en bord, stenen kogel, vevanger van aardewerk, pispot	late middeleeuwen B
27235/16GN-46	204,080/533,640	opgraving in 1974 door het ROB van de St. Clementskerk; hierbij zijn een tiental stenen bouwfasen op sporen van een houten voorganger gevonden. Funderingen van tufsteen, veldkeien, baksteen; paalgaten	vroege middeleeuwen D - late middeleeuwen B
43928/16GN-74	204,020/533,360	archeologische begeleiding 1999: resten Meierinkhoeve en blokhuis; 5 scherven steengoed (Siegburgs)	middeleeuwen laat B
43929/16GN-75	204,300/533,360	archeologische begeleiding 1999: keienbestrating 14 ^e of begin 15 ^e eeuw; 20 scherven aardewerk (o.a. Siegburgs)	late middeleeuwen B
45390/16GN-76	204,000/533,000	1 kan steengoed, gevonden in gracht	late middeleeuwen B - nieuwe tijd C
45391/16GN-76	204,000/533,000	1 kan steengoed, gevonden in de Aa	late middeleeuwen B - nieuwe tijd
45392/16GN-76	204,000/533,000	vondsten uit kuil in bouwput (vnl. 13 ^e eeuw). Onbekend aantal scherven aardewerk: Pingsdorf, proto-steengoed, kogelpot, roodbakkend geglazuurd	late middeleeuwen B
400613/16GN-79	203,680/534,320	1 fragment hutteleem of aardewerk, 1 fragment baksteen, onbekend aantal stukken vuursteen	onbekend
405360/16GN-83	203,975/533,487	archeologische begeleiding 2005: keldervloer, rondgemetselde put, 2 afvalkuilen met aardewerk, baksteenpuin, slakmateriaal	nieuwe tijd

De historische objecten zijn in Steenwijk over het algemeen kerken die in de negentiende eeuw te dateren zijn [nummer 49]. De met blauw aangegeven aandachtsgebieden zijn een tiende eeuwse nederzetting [nummer A13]; een elfde eeuwse nederzetting [nummer A17]; de nederzetting Tuk uit circa 1400 [nummer A76]; een nederzetting uit circa 1600 [nummer A88] en een kapel uit dezelfde tijd [nummer A112]. De vondstmeldingen van de amateur-archeologen zijn allemaal stukken bewerkt

vuursteen [nummers 51, 60, 61, 62, 63, 65]. Wegens de ligging binnen de bebouwde kom geeft ook deze kaart geen verwachting voor het plangebied.

Figuur 6 Steenwijk, Tukseweg. Uitsnede van de Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart voor Bewoningskernen en Buitengebied [Vestigia, 2006, Kaartbijlage 6; de kaart is verschaald en naar het noorden gericht]. De ligging van het plangebied is met een rode cirkel aangegeven.

2.4. Historische geografie

In de historische atlanten (zie Figuur 7) is te zien dat het plangebied tot in ieder geval halverwege de negentiende eeuw niet bebouwd is geweest. Het plangebied lijkt op de kaarten van 1830-1855 en 1811-1813 midden in het beekdal te liggen. In de negentiende eeuw meanderde de Steenwijker Aa nog tussen het plangebied en de historische kern van Steenwijk. Op de kaart uit 1811-1813 is onder andere de Tukseweg die dwars door het beekdal loopt en de Capelsloot (ten westen van het plangebied) opgetekend.

2.5. Archeologisch verwachtingsmodel

Wegens de ligging binnen de bebouwde kern van Steenwijk is het onderzoeksgebied als niet gekarteerd weergegeven op de IKAW en op de verwachtingskaart van de gemeente Steenwijkerland (zie Appendix II en Figuur 6). Uit het plangebied zelf zijn geen archeologische vondsten of terreinen bekend. Het terrein is in ieder geval sinds het begin van de twintigste eeuw bebouwd geweest.

Het plangebied bevindt zich tussen de historische kern van Steenwijk en het dorp Tuk. Direct onder en in de bouwvoor kunnen dan ook archeologische indicatoren uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd worden verwacht. Deze indicatoren kunnen bestaan uit scherven aardewerk, stenen kogels, houtskool, scherven vensterglas en resten van bouwmaterialen.

Steenwijk ligt grotendeels op een stuwwal. Hogere delen van een terrein in combinatie met de nabijheid van water waren van oudsher in trek voor bewoning. Binnen de historische kern Steenwijk zijn meldingen bekend van fragmenten bewerkt vuursteen uit de steentijd. Verder zijn ten noordoosten van het plangebied in het beekdal twee stenen bijlen uit de periode neolithicum/bronstijd gevonden. Dit houdt in dat het gebied in en rondom Steenwijk in ieder geval al sinds het neolithicum

bewoond is geweest. Aan de zuidwestzijde van Steenwijk, op de overgang van de stuwwal naar de vlakte van het beekdal, zijn ook enkele meldingen uit het laat paleolithicum gemeld.

Het plangebied bevindt zich in een beekdal gelegen tussen de westzijde van Steenwijk en het westelijker gelegen Tuk. In dit beekdal bevat de bodem een veenpakket dat zich bovenop het zand heeft gevormd. Volgens de bodemkaart is hier geen podzolprofiel in het pleistocene zand te verwachten, hetgeen inhoudt dat dit gebied tijdens de steentijd hoogstwaarschijnlijk te nat is geweest voor bewoning. Wel kunnen er eventueel indicatoren van visserij en jacht in het veen en op het zandpakket worden aangetroffen. Ook moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van doorwaadbare plaatsen of houten constructies die hiermee te maken hebben. Voorwerpen van hout of bot zullen in het veenpakket goed bewaard zijn gebleven. Verder kunnen er in beekdalen losse artefacten worden aangetroffen die als offergaven geïnterpreteerd kunnen worden, zoals vuurstenen of metalen bijlen. Archeologische indicatoren voor de steentijd zoals scherven aardewerk, bewerkt en of verbrand (vuur)steen, voorwerpen van steen, houtskool-concentraties of haardplaatsen worden binnen het plangebied niet verwacht, maar verder op (de flank van) de stuwwal.

Er lopen leidingen langs de bestaande bebouwing (informatie van KLIC: meldingsnummer 10G013881). Verwachte verstoringen zullen te maken hebben met de aanleg van deze leidingen en met het bouwrijp maken voor de bouw van het bestaande gebouw.

Figuur 7 Steenwijk, Tukseweg: details van historische kaarten [verschaald en gericht naar het noorden]. Boven een detail uit 1905; midden een uitsnede uit de kaart van 1830-1855. De uitsnede onder laat de situatie zien van 1811-1813. De ligging van het plangebied is met een blauwe cirkel aangegeven.

3. Veldonderzoek

3.1. Plan van Aanpak veldonderzoek

Voor het booronderzoek (verkennende fase) is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van zeven centimeter in combinatie met een drie centimeter steekguts. Tijdens het onderzoek is bepaald in welke mate de bodem intact is en wat de kans is op archeologische lagen en/of grondsporen. Er zijn in deze fase zes boringen per hectare uitgevoerd met een minimum van zes boringen per plangebied. Vanwege de verstoorde bovengrond en het ontbreken van een podzolbodem bleek een karterende fase in het onderzoek niet nodig te zijn.

De opgeboorde grond is bekeken op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals houtskool, bewerkt of verbrand vuursteen, aardewerk, etc. Daarnaast zijn de diepte, lithologie en kleur (m.b.v. Munsell) bepaald alsmede alle overige bijzonderheden. De diepte van de boringen varieert van 255 tot 335 cm onder het maaiveld. De boringen zijn ingemeten aan de bestaande bebouwing (zie Figuur 8). Van alle boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS (wegens de bestaande bebouwing was het uitzetten van een boorgrid niet wenselijk). De hoogten van de boorlocaties zijn met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) bepaald. Voor de NAP-hoogtes en de RD-coördinaten van de afzonderlijke boorpunten wordt verwezen naar de boorstaten en boorbeschrijvingen in Appendix IV.

Wegens de vele bestrating rondom de bebouwing was een veldkartering op het terrein niet uitvoerbaar (zie Figuur 4).

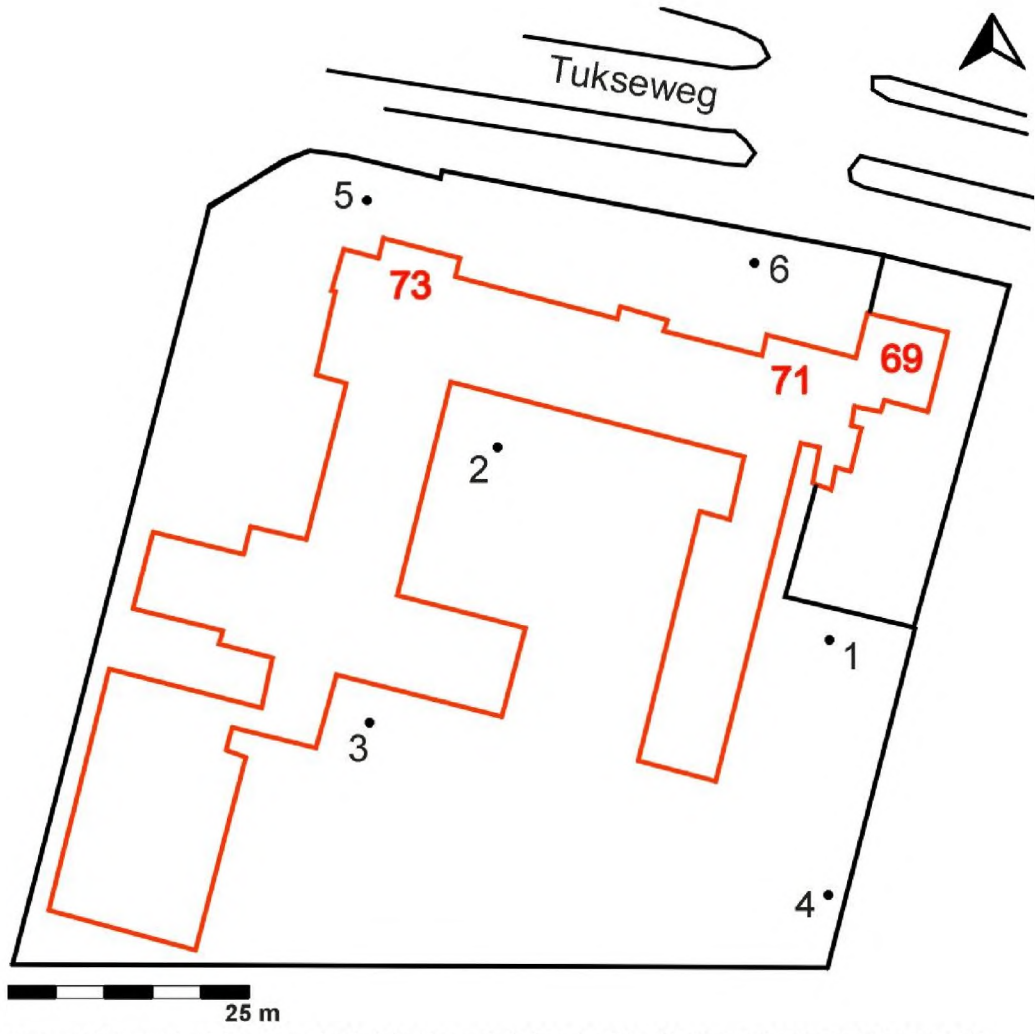
Tijdens het veldonderzoek is het verwachtingsmodel zoals geformuleerd in paragraaf 2.5 getoetst.

3.2. Resultaten veldwerk

Het veldwerk vond plaats op 28 januari 2010. De beschrijvingen van de boringen zijn weergegeven in de boorstaten. Deze zijn bijgevoegd (zie Appendix IV).

De bovenste lagen van de bodem bestaan in plangebied Tukseweg uit een met geel zand verstoorde bouwvoor, gevolgd door geel opgebracht zand. Hieronder bevindt zich bruingrijs zand dat is opgebracht. Een veenpakket begint tussen 140 en 195 centimeter onder het maaiveld en heeft een dikte van één tot anderhalve meter. Het is onduidelijk of het veenpakket geheel intact is of dat het bovenste deel van het veen in het recente verleden verwijderd is. Ter hoogte van boring 3 bevindt zich een dun zandbandje in het veen op circa 255 centimeter onder het maaiveld en in boring 4 werd op 210 centimeter diepte een dun kleibandje waargenomen. Onder het veenpakket is het gele, pleistocene zand. Hierin heeft zich geen podzolprofiel gevormd, hetgeen betekent dat het terrein hoogstwaarschijnlijk te nat is geweest voor bewoning in de steentijd. Er is in de boringen geen beeksediment aangeboord (zoals verspoeld organisch materiaal, zandig veen etc).

Er zijn tijdens het veldwerk geen archeologische indicatoren waargenomen. De onderkant van het veen en de top van het pleistocene zand zijn intact. Dit houdt in dat sporen van constructies zoals bruggen en archeologische artefacten zoals visfuisen bewaard kunnen zijn. Voor de aanwezigheid hiervan zijn tijdens het archeologisch onderzoek echter geen aanwijzingen gevonden.

Figuur 8 Steenwijk, Tukseweg: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. Met een rode lijn is de bebouwing aangegeven (RD- coördinaten NO - 203,452/533,707; ZO - 203,430/533,629; ZW - 203,349/533,635; NW - 203,371/533,724).

4. Conclusies en advies

Uit het circa 0,9 hectare grote plangebied aan de Tukseweg te Steenwijk zijn geen meldingen bekend van archeologische vondsten of terreinen in de gegevensbestanden van de RCE. Het terrein ligt circa een halve kilometer ten westen van de historische kern van de stad, waar vondsten zijn gedaan uit zowel de steentijd als uit de late middeleeuwen/nieuwe tijd. Steenwijk ligt op een stuwwal. Ten westen hiervan, ter hoogte van het plangebied, ligt een beekdal waar de bodem bestaat uit veen op zand zonder podzol. In dit beekdal is bewerkt vuursteen gevonden uit het late paleolithicum en vuurstenen bijlen uit de periode neolithicum/bronstijd.

Voorafgaand aan het veldwerk is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld. De resultaten van het veldwerk voldoen hier grotendeels aan. De bovengrond bestaat uit opgebrachte grond. Hieronder bleek een veenpakket aanwezig te zijn van een dikte tussen de één en anderhalve meter. Onder het veen is het pleistocene zand, waarin geen bodemvorming heeft plaatsgevonden. Het ontbreken van een podzolprofiel onder het veen houdt in dat het gebied ten tijde van de steentijd hoogstwaarschijnlijk te nat was voor bewoning. In het veen en op het eronder liggende zand kunnen resten van constructies als bruggen te vinden zijn en indicatoren die met jacht en visserij te maken hebben (bijvoorbeeld visfuisen) of offergaven. In geen van de bodemlagen zijn echter archeologische indicatoren aangetroffen en er is geen beeksediment aangeboord.

4.1. Advies

Op basis van de bovenstaande resultaten concluderen wij dat de aanwezigheid van archeologisch materiaal in het plangebied niet is uit te sluiten. De bodem boven het veenpakket is verstoord en opgebracht, maar het veen en de top van het pleistocene zand is intact. In het veen zijn geen archeologische indicatoren als houtskool of bewerkt hout aangetroffen en onder het veen heeft zich in het zand geen podzol ontwikkeld. Er zijn dus geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische sporen of artefacten aangetroffen. Beperkende of beschermende maatregelen zijn dan ook niet wetenschappelijk te verdedigen. Archeologisch vervolgonderzoek is niet nodig.

Wij wijzen erop dat indien er bij de uitvoering onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, deze conform de Monumentenwet 1988 artikel 53 & 54 direct dienen te worden gemeld bij zowel de gemeente Steenwijkerland als bij de Regio-archeoloog.

4.3. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden.

